

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Dispvatio LXXX. De effectibus Sacramenti Eucharistiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO OCTUAGESIMA.

De effectibus Sacramenti Eucharistiae.

CONCILIVM Florentinum in decreto ad Armenos, & Tridentinum sessione sextâ, capite septimo, & sessione septimâ, canone sexto & octavo, docent Sacramenta omnia Nova Legis gratiam conferre, & hunc effectum in suscipientium animabus producere. Hoc verò de Sacramento Eucharistia in particulari definit Concilium Tridentinum sessione decima-tertiâ, capite secundo. Fide ergo certum est, hoc Sacramentum, ex opere operato gratiam dignè illud suscipientibus ultra omne meritum ac dispositionem suscipientis dare. Proprius verò & peculiaris Eucharistiae effectus est, ut animam nutriat, nam ut loquitur Tridentinum loco proximè citato, Sumi voluit (Christus) Sacramentum hoc tanquam spiritua-lem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viventes vitâ illius qui dixit: Qui manducat me, & ipse vivet propter me, &c. quæ & alia huc spectantia præ-
senti Disputatione sunt declaranda.

SECTIO PRIMA.

Quos effectus, & quando conferat Eucharistia.

I. Messaliani sacro-sanctâ Eucharistiâ, nec boni quidquam nec mali sumentibus afferre dicebant.

MÆRETICI, ut in res omnes sacras ita in hoc præcipuè Sacramentum malignitatem suam demonstrant. Olim ergo Messaliani cibum hunc cœlestem à Christo ad animarum nutrimentum, ut vidimus, institutum, nec boni quidquam, nec mali suscipientibus afferre dixerunt, quem etiam errorem nonnulli tribuunt Armenis. Non longè ab eodem errore absunt nostri temporis hæretici, qui in eo tantùm prodesse Eucharistiâ dicunt, quòd per modum objecti fidem excitet. Exigua tamen Sacramenti hujus est utilitas, si aliud non præstet, quolibet namque res, si ad mysterium aliquod significandum imponeretur, hoc præstaret. Nonnulli tamen ex illis in errorem huic planè oppositum sunt prolapsi; dicunt enim hoc Sacramentum peccata mortalia nullo dolore aut pœnitentiâ præcedente remittere, & homines justificare.

II. Effectus, qui conferat Eucharistiâ, sunt in duplici genere, ut ab ultimis incipiam,

Sed his eorum deliramentis prætermis-
sus, qui ab Eucharistiâ conferuntur, sunt in duplici genere, alios enim in animas sumentium confert, alios in corpora, & de utrisque dicendum.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

Existimo cum Sancto Thoma quæstione 79. articulo primo, ad tertium, & clariùs artic. sexto, ad tertium, & alibi sæpè, aliquem effectum ex hoc Sacramento redundare etiam in corpora dignè suscipientium; illa enim aliquo modo sanctificat, reddens templa Dei & vasa sancta, excitando etiam effectus bonos in appetitu sensitivo, fomitem peccati minuit, devotionem excitat, efficitque ut homo promptius, facilius, & jucundius virtutum actus eliciat: ita Auctores communiter, quos citat & sequitur Suarez disp. 64. sect. primâ, & frequens est apud Sanctos Patres loquendi modus; dicunt enim Eucharistiâ sanctificare corpus, cedere in animâ & corporis præsidium, sedare sævientes corporis motus, &c.

III. Dubitan- dum non est, quin sanctissimum hoc Sacramen- tum effectus aliquos, etiam in sumentium corporibus operetur.

Variis autem modis contingit hujusmodi effectus à Sanctissimo hoc Sacramento in suscipientium corpora provenire: primò mediâtè, ex eo nimirum quòd vi illius tales effectus excitentur in voluntate, ut inde sequatur moderatio concupiscentiæ in appetitu: secundo, ita ut ratione hujus Sacramenti alteretur ipsum temperamen- tum corporis, sive id fiat per illud immediâtè, sive per applicationem alicujus causæ naturalis, virtute cujus id præstetur, sicut per extremam unctiõnem salus interdum contetur corporibus. Tertio tandem, ita ut intuitu Eucharistiæ piè sumptæ conferat Deus specialia quædam auxilia, quorum opera sequatur fomitis moderatio, vel etiam ut Deus intuitu hujus sacramenti occasiones
externas

IV. Variis modis hi effectus in suscipientium corporibus fiunt.

externas auferat, & demones arceat quo minus fomitem excitent & augeant. Effectus ergo aliquos Eucharistia in dignè suscipientium corporibus, vel physicè, vel moraliter efficit.

V. *Peculiaris etiam inter Christum & summentem intercedit unio.*

Duo alii effectus à sacrosanctâ Eucharistiâ in suscipientium corpora derivati recensentur, primus est peculiaris quædam unio cum Christo, quæ tamen non est vera aliqua unio physica, sed solum corporalis præsentia, quatenus fundat etiam postquam transacta est moralem quandam habitudinem inter Christum & dignè suscipientem, ratione cujus censetur Christus habere peculiarem curam, non animæ illius tantum, sed etiam corporis.

VI. *Hinc etiam sequitur corporis illius resurrectio, & immortalitas.*

Ex hoc effectu sequitur secundus, nempe resurrectio & immortalitas corporis illius, qui dignè Christum sumit: quæ de causâ dicunt Patres Eucharistiam tribuere jûs ad immortalitatem: unde Sanctus Ignatius eam vocat pharmacum immortalitatis: Concilium Nicanum symbolum resurrectionis, &c. Hic tamen effectus in hoc solum situs videtur, quod novo titulo datur dignè communicanti gloria corporis, quare nihil peculiare habebunt illi, qui dignè susceperunt hoc Sacramentum, hoc est, nullam specialem gloriam corporis, seu aureolam, quam non habebunt illi, qui nunquam communicaverunt, si pares in gratiâ discedant, sed solum eandem habebunt novo titulo, nec aliud quiddam in hoc effectu potest tribui huic Sacramento, nisi quod intuitu illius Christus peculiari modo protegat communicantem, ut in gratiâ perseverans, ad gloriam tam animæ, quam corporis pertingat.

VII. *Sacramentum Eucharistia per se confert animabus suscipientium augmentum gratiæ.*

Quoad effectus in animam ab hoc Sacramento derivatos, confert per se, & ex primariâ institutione, ut diximus, augmentum gratiæ; per accidens etiam subinde primam, quod præter dicta disp. 65. sect. primâ de Sacramentis generatim sumptis probatur ex Concilio Tridentino sessione decimâ tertiâ, canone quinto, ubi sic habetur: *Si quis dixerit vel præcipuum fructum sanctissimæ Eucharistia esse remissionem peccatorum, vel ex eâ non alios fructus provenire, anathema sit*: quibus verbis manifestè supponit Concilium per Eucharistiam remitti subinde peccata, & consequenter primam gratiam conferri; loquitur enim contra hæreticos, qui vel omnia peccata ponunt paria, & mortalia, vel leviora non numerant in peccatis.

VIII. *Sacrosanctæ Eucharistia confert augmentum gloriæ.*

Confert insuper Eucharistia augmentum gloriæ: interiùs etiam animam confortat, à tentationibus, & vi ac malitia demonum protegit, aliòsque effectus animæ præstat, sicut cibus materialis corpori. Remittit etiam venialia peccata, ut docet Sanctus Thomas quæst. septuagesimâ nonâ, art. octavo, ad tertium: penam autem temporalem non remittit Eucharistia ex opere operato, & per modum Sacramenti, sed ad illam tollendam ordinatur in quantum est sacrificium, ut docet Sanctus Thomas art. quinto: cujus ratio ulterior est, quia remissio penæ non spectat ad conceptum nutritionis spiritualis, nec magis augetur homo internus si penâ temporalis tollatur, nec minus si non tollatur.

IX. *Quando Sacramentum Eucharistia conferat augmentum gratiæ.*

Quando Eucharistia conferat hunc effectum augmenti gratiæ incertum est, ut affirmant Theologi: & Vasquez disp. ducentessimâ tertiâ, num. decimo octavo, ait quæstionem esse inutilem. Varii sunt dicendi modi, ut videre licet in Suarez hic, disp. 63. sect. 4. volunt aliqui dari hunc effectum primo instanti quo incipit manducatio

seu trajectio hostiæ ex ore in stomachum. Alii in instanti aliquo intermedio: alii demum toto illo tempore quo durat manducatio, seu trajectio illa in stomachum Eucharistiam dicunt conferre gratiam.

Dicendum primò: Hoc Sacramentum totum suum effectum, seu augmentum gratiæ producit simul; & in hoc differt à modo nutriendi in cibo materiali, qui paulatim convertitur in substantiam aliti, hic verò cibus alio modo nutrit, nempe producendo gratiam, cum ergo Sacramentum sit potens totam illam gratiam simul producere, & subiectum capax ut tota simul recipiatur, cum nullum sit contrarium expellendum, & tandem gratia nullam habeat repugnantiam ut tota simul producatur, dicendum est ita de facto contingere.

Dicendum secundò: Probabile videtur hoc Sacramentum gratiam conferre, quando tota hostia est in stomacho recepta. Ratio est, quia promittitur gratia hostiæ ut manducata, hoc autem solum fit, quando est in stomacho, ergo. Nec urget quod objicit Suarez, promitti gratiam manducanti, ergo in ipsâ manducatione debet conferri: negatur tamen consequentia, sicut in vulgari sermone dicimus, qui sumit talem positionem sanabitur, sensus est, qui sumpsit: imò etiam Joannis sexto ita hæc in re loquitur Christus; versu enim quinquagesimo secundo dicit: *Si quis manducaverit ex hoc pane vivet in æternum*, & versu quinquagesimo secundo dicit: *Hic est panis de caelo descendens, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur*.

Adde tamen non carere probabilitate quod affirmat Suarez citatus, & Coninck, nempe hoc Sacramentum effectum suum tribuere ubi primum vel minima particula, vel unicum indivisibile hostiæ transierit terminum illum, qui separat os à gutture, vel stomacho; cum enim in singulis etiam punctis sit totus Christus, simpliciter censetur cum manducasse, quando minima particula hostiæ est manducata.

Hinc infero cum Vasquez disp. ducentessimâ tertiâ, cap. secundo, Tannero, & aliis, non augeri gratiam toto tempore quo manent species in stomacho, ut simpliciter vult Caietanus quæst. 79. nec si augeatur interim dispositio, ut vult Suarez disp. 63. & Coninck quæst. 79. art. 1. dub. secundo, num. vigesimo octavo. Ratio est, quia gratia non est promissa digerentibus, aut retinentibus in stomacho, sed manducantibus; manducatione ergo perfectâ, nihil amplius gratiæ confertur, cum totum dependeat à voluntate & institutione Christi, alioqui dicere quis posset, ex solo contactu aut aspectu hostiæ conferat gratiam conferri, vel augeri. Unde nec recuperatur gratia si quis post manducatam hostiam peccans mortaliter, ante consumptas species atteratur.

Dices: Augeatur peccatum admissum dum durat Sacramentum in stomacho, ergo & gratia. Distinguo consequens, occasionaliter concedo, ex opere operato nego: sicut enim irreverentia quædam acrefecit peccato ex eò quod apprehensio Christi præsentis admittatur, ita similiter ex apprehensione illius præsentia crescit devotio & fervor in actibus.

Quares: Quid dicendum quando plures species ejusdem rationis successivè sumuntur. Respondetur: Si somantur discontinuè, ita tamen ut faciant unum moraliter Sacramentum, effectum

X. *Eucharistia Sacramentum suum effectum producit simul.*

XI. *Confert gratiam hoc Sacramentum quando tota hostia est in stomachum recepta.*

XII. *Probabile tamen est, quod dicunt aliqui, prius hostiam cõsecratam conferre gratiam, quam ad stomachum perveniat.*

XIII. *Non augetur gratia toto tempore quo species manent in stomacho.*

XIV. *Sicut peccatum, ita & devotio ex apprehensione præsentia Christi augetur occasionaliter.*

XV. *Si plures hostia successivè sumpta*

faciant
unum Sa-
cramentum,
per primam
particulam
sumptam
conferatur
gratia.

Etiam conferri in manducatione primæ particulae vel hostiæ, cum ibi sumatur totus Christus, & Sacramentum sit perfectum, tantæque vis sit producendi gratiam in unâ hostiâ ac in mille, nisi augetur dispositio. Secus contingit in extremâ-unctione, ubi nisi absolutâ ultimâ unctione non est perfectum Sacramentum. Aliud etiam est de cibo corporali, qui ob imperfectionem nutrit per partes; in hoc autem cibo tantum virtutis est sub unâ parte, ac sub omnibus. Hoc clarè tradit Sanctus Thomas quæst. 79. art. 7. ad tertium hæc verbis: *Nihil plus est virtutis in multis hostiis consecratis, quàm in unâ; eum sub omnibus, & sub unâ non sit nisi totus Christus: unde, inquit, nec si aliquis simul in unâ Misâ multas hostias consecratas sumat participabit majorem effectum Sacramenti.*

SECTIO SECUNDA.

An utraque species plus gratia conferat, quàm una.

I. Affirmant aliqui utriusque speciem plus gratia conferre, quàm unam.

PRIMA sententia affirmat utriusque speciei sumptionem majoris esse efficacis, & plus gratiæ conferre, quàm sumptionem alterius tantum: ita Halensis quartâ parte, quæstione II. membro secundo, articulo quarto, § tertio, Vasquez hic, disp. 215. cap. 2. Cardinalis de Lugo de Eucharistiâ, disp. duodecimâ, sect. tertîa, & alii nonnulli. Dicunt itaque prædicti Auctores, eum hoc Sacramentum institutum sit per modum convivii completi spiritualis, quemadmodum cibus & potus materialis diversas denotat refectiones, & differentes operantur effectus corporales, ita, inquit, sacrosancta Eucharistia instituta tanquam cibus & potus spiritualis, diversos etiam significat, & consequenter operatur effectus spirituales, animasque suscipientium alio ac alio modo reficit, ac diversam confert gratiam.

II. Utriusque speciem sigillatim sumptam æqualem conferri gratiam.

Ut à certioribus incipiam, dicendum primò cum communi Theologorum sententiâ, si sigillatim accipiuntur species, & inter se comparantur, æqualem eas gratiam conferre: Quare si unus sumeret solas species panis, alius solas species vini cum æquali dispositione, uterque æqualem fructum & gratiam reciperet. Hoc probatur ex Concilio Tridentino sessione vigesimâ primâ, capite primo, ubi indiscriminatim docet laicis & clericis non conscientibus, ad salutem sufficere alterius speciei communionem: unde signum est Concilium existimasse cujusvis speciei sumptionem gratiam conferre, imò & æqualem gratiam, cum rationem prioris assertionis reddens dicat causam esse, quod singula species sub se contineant totum Christum omnium gratiarum fontem & largitorem.

III. Tam panis quàm vini species eundem conferunt effectum.

Secundò probatur: Licet enim quoad modum significandi videantur species vini conferre diversum effectum, nempe extinguere sitim spirituales, & species panis extinguere famem, illæ exhilarare, hæ confirmare cor, &c. in re tamen utraque species eundem effectum tribuunt, nam, ut inquit Sanctus Augustinus tractatu vigesimo quinto in Joannem: *In spiritualibus non est aliud fames quàm sitis, neque aliis bonis seu gratiis depellitur;* & probatur ex illis verbis Christi Matthæi quinto: *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam,* & ulterius hoc idem indicatur illis verbis Christi Joannis sexto, versu trigésimo quinto: *Qui ve-*

nit ad me, non esuriet, & qui credit in me non sitiet unquam. In quæ verba notat Sanctus Augustinus loco citato, idem esse venire ad Christum & credere in illum; fide enim vivâ ad Christum accedimus.

Cum ergo hic eodem actu & famem extinguiamus & sitim, quia idem sunt, idem quoad rem fiet in Sacramento Eucharistiæ. Ratio est, quia res, per quam & fames & sitis depellitur, roboratur, & exhilaratur cor, est gratia & charitas, cum ergo utraque species gratiæ & charitatis augmentum conferat, utraque & famem & sitim in re depellet, sicut si in rebus corporeis eadem res esset quam esuriremus & sitiremus, per illius positionem & fames expleteretur & sitis, unde addo, si post sumptam hostiam quis peccet mortaliter, aut etiam eam fictè, & sacrilegè sumpserit, si ante sumptionem calicis conteratur, recipiet per eam augmentum gratiæ.

IV. Eodem actu hic extinguitur & fames & sitis.

Dicendum secundo contra Vasquez disp. 215. capite secundo, utramque speciem per se loquendo non conferre plus gratiæ non solum diversæ sed nec ejusdem rationis, quàm confert una sola: dixi per se loquendo, quia si dispositio augetur post sumptam hostiam, tunc sumptio calicis plus gratiæ addet illi quæ collata est per sumptionem hostiæ: quod etiam dicendum de singulis particulis, quæ sigillatim post communionem, vel hostiæ, vel calicis sumuntur.

V. Utraque species per se loquendo non plus gratia confert, quàm una sola.

Hanc conclusionem tenet Soto in quarto, distinctione duodecimâ, quæstione primâ, articulo duodecimo, Caëtanus, Rossensis, Canisius, Bellarminus libro quarto de Eucharistiâ, capite vigesimo tertio: Alanus libro primo de Eucharistiâ, capite trigésimo nono, & alii apud Suarez, disp. 63. cap. 6. qui eandem sententiam sequitur, tenet etiam Valentia, Coninck, Tannerus, & alii. Probatur primò ex Concilio Moguntino, ubi sic habetur: *Item ne hoc quidem quisquam fidelis dubitare debet, illum sub unâ specie communicandi morem, æquè utilem ac efficacem esse ad salutem sumentium, quàm alterum de utraq.*

VI. Probatur primò ex Concilio Moguntino.

Secundò probatur: Nam non datur diversa gratia per unam speciem, ab eâ quæ datur per aliam, ut contendebant contrariæ sententiæ Auctores, cum, ut dictum est, quævis gratia collata per alteram speciem extinguat & sitim & famem spirituales, det jus ad auxilia actualia propria hujus Sacramenti, & consequenter quoad rem tribuat integram refectionem, quæ licet in corporibus fiat per diversa ob eorum limitationem; per cibum enim pellitur fames, per potum sitis, at hic eum relectio fiat per gratiam, charitatem & justitiam, ut diximus, quæ est res illa quam & esurimus & sitimus, completa & ad æquata relectio fit per unam speciem, præsertim cum causa, quæ hic producit gratiam, æquè sit sub unâ specie atque sub utraq, & consequenter cum sit summè efficax, conferet totum effectum quamprimum applicatur: nec ullum fundamentum habemus dicendi Christum limitasse hunc effectum: quod enim in ordine per diversas partiales ordinationes detur diversa gratia, est quia per singulas ordinationes destinantur suscipientes ad diversa munera in Ecclesiâ, ad quæ ritè obeunda diversa etiam gratia, seu auxilia requiruntur.

VII. Una species non dat diversam gratiam ab alia.

Objicies primò: Utrique speciei per se & sigillatim promissa est gratia; dicit enim Christus: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in illo,* ergo plus confert utraque,

VIII. Dices: Utrique speciei sigillatim promissa est gratia.

Resp. Pro-
mitti gra-
tiam toti
huic Sacra-
mento, &
singulis eius
speciebus.

utraque, quam una. Negatur tamen consequentia: promittitur itaque gratia huic Sacramento toti, & singulis ejus speciebus, ac proinde impletur hæc promissio in quovis dignè fumente, sive totumumat, sive sub unâ tantum specie; in re enim per unam tantum speciem confertur effectus utriusque, cum sit idem ut ostendimus, esto quoad modum significandi species panis significant confortationem & robur mentis, species autem vini exhilarationem, sicque in re singulæ species sunt integrum convivium, & satiant fulcipientem, famem ejus & sitim spirituales depellunt, &c. non tamen ita explicitè, & quoad signum externum. Sicut, ut docet Sanctus Cyprianus libro quarto, Epistola septimâ expressius & perfectius significatur per trinam mersionem, quam per unam effectus Baptismi, & tamen non datur plus gratiæ in uno Baptismo, quam in alio; Sacramenta enim licet conferant gratiam, quam significant, non tamen plus gratiæ conferunt quando clarius & expressius illam significant.

IX.
Dices: illud
solum in col-
latione gra-
tia spectan-
dum, quod
ponitur ex
vi verborum,
non quod
per conco-
mitantiam.

Objicies secundò: Sub speciebus panis ex vi verborum & per se, solum ponitur corpus, & sub speciebus vini sanguis, sed in collatione gratiæ spectandum est illud solum quod ponitur ex vi verborum, non illud quod ponitur per concomitantiam, alioqui una species sumpta plus gratiæ conferret quam utraque in triduo, cum sub neutra tunc fuisset ullo modo anima.

X.
Resp. Ad
effectum
hujus Sa-
cramenti
parum re-
ferre quid
ex vi ver-
borum po-
natur, quid
per conco-
mitantiam.

Respondetur, hoc totum, ut dictum est, pendere ab institutione Christi; neque enim naturali quadam necessitate putandum, Christum in hoc Sacramento conferre gratiam, sicut nec morbos dum viveret curabat, alioqui hoc Sacramentum, vel tactum gratiam conferret. Parum ergo refert quid ibi sit per concomitantiam, quid vi verborum; intuitu enim Christi ibi præsentis datur gratia, & præsertim intuitu suppositi divini.

Quid autem in triduo futurum fuisset ignoramus; cum enim casus nunquam esset dandus, non videtur Christus pro eo tempore quidquam instituisse. Suarez disp. 63. sect. 6. putat probabile, si datus fuisset casus, fore ut Deus minus gratiæ tunc per Sacramentum conferret sub unâ specie quam sub utraque, imo minus tunc sub utraque, quam nunc sub unâ, quod probabiliter deduci potest ex Concilio Tridentino; rationem enim, cur unam speciem fumentum nulla gratia desit magis quam fumentum utramque, reddit, quod totus Christus contineatur sub utraque, sed in triduo non contineretur totus sub utraque, ergo. Si tamen ratione suppositi divini, quod tunc esset sub utraque specie, dicere quis vellet conferri æqualem semper gratiam, non improbabilius discurreret: sed, ut dixi, sicut ipsa institutio Sacramenti, ita collatio singulorum effectuum pro omni statu pendet ex liberâ illius voluntate.

XI.
Quid circa
collationem
gratiæ per
Sacramen-
tum fuisset
in triduo.

Quoad tempus quo confertur gratia, quando quis communicat sub utraque specie, idem dicendum quod diximus sectione præcedente de sumptione plurium hostiarum, nempe conferri gratiam statim sumptâ hostiâ, vel minimâ aliquâ hostiæ particulâ. Nec propterea Sacramentum sub speciebus vini privatur suo effectû, quia non constituit in his circumstantiis Sacramentum distinctum à priori. Quod verò Clemens sextus Regi Galliæ Anno millesimo trecentesimo quadragesimo primo concesserit usum calicis ad gratiæ augmentum, ut in bullâ dicitur, vel intelligitur augmentum hoc ex opere operantis ratione actuum devotionis, quorum occasio datur per communionem sub utraque specie, vel etiam ex opere operato ratione melioris dispositionis, ut supra dictum est.

XII.
Quando is,
qui sub
utraque
specie com-
municat,
recipiat
gratiam.

